

Panel

Blyga och känsliga barn hur mår de i skolan? ***Maria Unenge
Hallerbäck***

Barn med svårigheter inom “ESSENCE” vad vet vi och vad
gör vi? ***Elisabeth Fernell***

Vad gör vi åt barn m hög skolfrånvaro? ***Malin Gren Landell***

Ska alla barn få träffa en skolläkare åtminstone en gång
under sin skoltid? Erfarenheter av klassundersökningar i
förskoleklass ***Helka Widengren, Ylva Norlander och
Margaretha Leissner***

Blyga och känsliga barn
– hur mår de i skolan?

Maria Unenge Hallerbäck

vetenskaplig sekreterare, Sfbup

klinisk lektor i psykiatri, Örebro universitet,

överläkare, BUP, Region Värmland

*”Men nätter sömnlösa av vånda
är också något värda,
och den som har känt vad ångest är,
vet mer en många lärda”*

Karin Boye

Svårt att prata inför andra...

- Normal blyghet
- Talängslan - Selektiv mutism
- Social ångest – social fobi
- Autism

Kunskapskrav för betyget E i årskurs 9

- Eleven kan samtala om och diskutera varierande ämnen genom att ställa frågor och framföra åsikter med **enkla och till viss del** underbyggda argument på ett sätt som **till viss del för samtalen och diskussionerna framåt.**
- Dessutom kan eleven förbereda och genomföra **enkla** muntliga redogörelser med i **huvudsak** fungerande struktur och innehåll och **viss** anpassning till syfte, mottagare och sammanhang.

Barn m svårigheter inom “ESSENCE” vad vet vi och vad gör vi?

Elisabeth Fernell, barnneurolog, professor i
barn- och ungdomspsykiatri

ESSENCE

**Early Symptomatic Syndromes Eliciting Neurodevelopmental
Clinical Examinations** (Gillberg 2010)

”Tidigt debuterande utvecklingsneurologiska
symtom/symtomkombinationer som medför
behov av klinisk bedömning”

I ”sjukvårds-/kliniksystemet”: Symtom i **skärnings-**
punkten mellan **Pediatrik**/neuropediatrik och
Barnpsykiatri/barnneuropsykiatri

ESSENCE är ingen diagnosterm, men sammanfattar
problemområden för en stor grupp

Christopher Gillberg

ESSENCE

Om adhd, autism och
andra utvecklingsavvikelser

Funktionsnedsättningar/diagnoser inom ESSENCE

Exempel Intellektuell funktionsnedsättning
Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD)
Autism Språkstörning Tourette syndrom
Developmental Coordination Disorder (DCD)

Men det finns också barn med svårigheter inom ESSENCE;
som inte uppfyller kriterier för en diagnos; t.ex. barn med
svag teoretisk begåvning, inom den vida normalvariationen

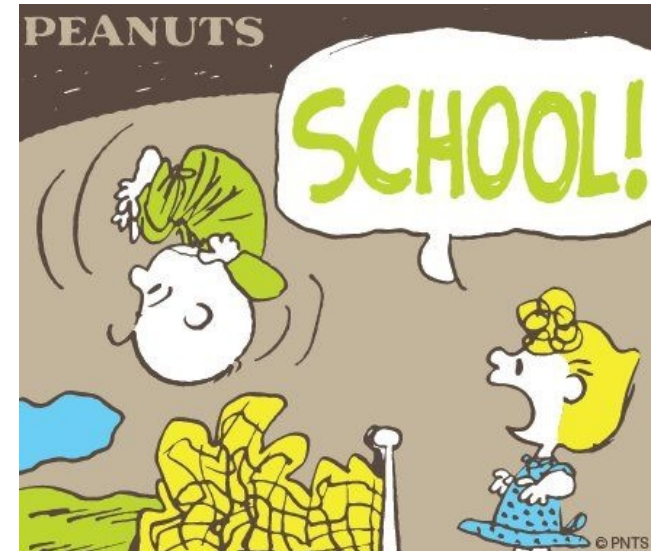
Andra symtom som kan **signalera svårigheter** inom
ESSENCE; allmän utvecklingsförsening, sömnsvårigheter,
mat/ätproblem, beteendesyntom/emotionella symtom

ESSENCE – tillstånd som uppfyller diagnoskriterier - - hur vanligt?

Minst 10% i skolåldern

Flertalet har haft symtom redan
i förskoleåldern

Minst hälften har fortsatt problem
också som vuxna

Sannolikt har hälften av patienter – som sökt mer än en gång –
i vuxenpsykiatri ESSENCE

(Gillberg 1983, Nylander et al 2009, Gillberg 2010, Kopp et al 2010,
Gillberg 2013)

Dags för "ESSENCE – team"- ett **helhetsgrepp** på tidigt debuterande utvecklingsneurologiska problem

*När det gäller barn/ungdom: yrkespersoner från barnmedicin/ barnneurologi, barnpsykiatri och habilitering - **samverkan***

I öppen vård: Upptagningsområde motsv. en barmottagnings – eller en BUP-mottagnings

I en sådan "modell" skulle **BVC, skola, vårdcentral, socialtjänst** ha nära samarbete med ESSENCE-teamet och remittera dit när en närmare utredning behövs för barn och ungdomar med avvikelser i utveckling och beteende

Uppföljning i ESSENCE-teamet
Samarbete med vuxenpsykiatri

"En ingång, en dörr"

"Det är vårt bord"

Vad gör vi åt barn m hög skolfrånvaro?

Malin Gren Landell, Leg psykolog, med dr och har lett en statlig utredning om skolfrånvaro.

Färsk nationell statistik

- 250.000 elever i grundskolan hade minst 15% frånvaro hösten 2020
- 140.000 hade minst 15% frånvaro hösten 2019
- Mer än 5% hade mer än 30% frånvaro hösten 2020
- Störst procentuell ökning för elever med frånvaro 30-49% innan pandemin
- Vilka är de sanna siffrorna?
 - 50% av huvudmännen känner inte till graden av närvarorapportering
 - Registrering av frånvaro för elever med lång och omfattande frånvaro och för elever med anpassad studiegång är osäker
- [Skolverkets nationella undersökning 2021](#)

Missad skola

20% frånvaro är ca 1 månad på en termin

- Sämre skolresultat (Hancock, 2013)
- Frånvaro under ett läsår ger ökad risk för frånvaro i senare årskurser (Gottfried, 2019)
- Ensamhet, låg självkänsla
- Depression, oro/ångest (Wood, 2012; Lawrence et al., 2019; Finning, 2020)
- Sömnproblem (Hysing, 2005)
- Droganvändning och risk för andra antisociala problem (Engberg & Morral, 2006)

För en ljusare framtid....

- Behövs:
 - Enhetlig definition av närvaroproblem
 - Upptäckt och fokus på olika typer av närvaroproblem
 - Svenska studier på risk- och skyddsfaktorer
 - Nationell evidensbaserad modell för samordnade insatser
- Använd:
 - skolnärvaro som variabel i undersökningar på barns välbefinnande
 - närvarodata för att vägleda skolutveckling och insatser för att förebygga och hantera psykisk ohälsa

Ska alla barn få träffa en skolläkare
åtminstone en gång under sin skoltid?

Helka Widengren, Ylva Norlander och Margaretha Leissner
Skolläkare och medlemmar i arbetsgruppen Kraftsamling

Allmänt skolläkarbesök i f-klass/åk 1

- Ger en god helhetsbild av barnet och grundar för ett fortsatt förtroendefullt samarbete mellan elev/VH och skolsköterska/skolläkare.
- Ger möjlighet att tidigt upptäcka elever i behov av stöd och insatser i något avseende.

Relativt många barn har svårigheter inom ESSENCE. Svårigheter inom ESSENCE som inte upptäcks och där man inte gör tidiga interventioner ökar väsentligt risken för sekundär psykisk ohälsa.

SOLNA STAD

Skolan har ett utjämnande uppdrag för att alla barn ska få så lika förutsättningar som möjligt, för både sin hälsa och sitt lärande och som går utöver det pedagogiska uppdraget. Ett allmänt hälsobesök hos skolläkaren i f-klass/åk 1 ger också skolläkaren en bra grund för att aktivt delta i EHT-arbetet.

SOLNA STAD